

CS (MAIN) Exam : 2017

STH-C-BDO

बर'

(मावथारनो गोनां)

सम थिखानाय : थाम घन्टा

गासै नाम्बार : 300

सौंथि बिलाइनि थिखानाय बिथोन

सौंथि बिलाइखौ फिननायनि सिगां गाहायाव होनाय बिथोनखौ मोजाडै फराय
गासेबो सौंथिनि फिननाय हो।

फिननायनि नाम्बारा सौंथिनि उनाव होखानाय वं।

फिननायखौ बर' (देवनागरि हांखो) रावजों आरो सौंथि बायदियै हो।

सोदोबनि थिखानाय बायदियै फिन आरो जुदि सौंथि बायदियै फिननाया गुसुं एवा गोलाव जायो अब्ला नाम्बारखौ दाननाय जागोन।
फिन बिलाइनि आगसिथि बिलाइयाव थानाय लांदां बिलाइखौ मोजाडै दाननायै होनांगोन।

BODO

(Compulsory)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 300

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully
before attempting questions

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in BODO (Devanagari script) unless otherwise directed in the question.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

1. गाहायाव होनाय रनसायखौ 600 सोदोबजौ जायखि-जाया मोनसे लिर :

100

- (a) गोनोखोनि बांद्राइ बाहायथाया खैफोद लाबोयो
- (b) दोहेरोम बासियै (Secularism) आनो सुबुंदारानि गोहो
- (c) डिमनेटाइजेसन (Demonetization) जॉ भारतीय रांखाथियाव गोलाउ सम-सिमा मुलाम्फा जागोन
- (d) आयुर्बेदिक-खान्थिनि फार्से सोनाबारि हादोरफोरा गोसो बोखथाबयो (Attraction)

2. गाहायाव होनाय खोन्दोखौ मोजाहै फराय आरो उनाव होनाय सोथिफोरखौ रोखा, सैथो आरो रोजोब रावजौ फिन हो :

12×5=60

गोसोनि थाखाय बयनिखुइ हामसिन आदारा जादो बिजाब। सासे बिजिरगिरिया मख'दो दि सुबुं हारिया जायखौ सानबाय, मावखांबाय आरो मोनबाय, बेफोरो बिजाबफोराव बोनथुमजानाय। सुबुं सोदोमस्ति आरो हारिमु जौगानाइनि गाहाम बिमुखौ बिजाबनोनो होनांगोन। बिजाबफोरनि गोनांथि आरो बेसेना रावजौबो रुजुजाया। बिजाबफोरा गाववारि इसिं गोसोखौ गियान होयो। मोजां बिजाबफोरा सुबुंखौ जुनादनिक्राइ ईसोरसिम लाबोनो हायो। बिसोरनि गुन डिसपजिसन (virtues disposition) खौ सिरि मोनहोनानै बिखौ लामा आन्दाइनाइनिक्राइ रैखा खालामो थामहिन्बा, सुबुं, समाज आरो हादोरखौ गाहाम लामा दिन्थियो। बिजाबफोरा जौखौ गोसो आरो मेलेमयाव गोजोरै गोहोम खोखलैयो आरो बेयो थुलुंगाखांनाइबो होयो।

बिजाबफोरा रजानाइनि बेलायावबो सुबुंनो खराग होयो। बेयाव रंजानाइनि औंथिया खालि मिनिनाइ-रंजानाइजौल' नडा, बबेखानि रंजानाइनि औंथिया गोथी। जायफोर बिजाबफोरा फरायगिरिफोरनि गोसोखौ गोथीयै बिलिरो आरो बिसोरनि गोसोखौ ऐंगेज (engage) खालामना लायो बेनो थार औंथियाव रंजाथायारि बिजाबफोर। जाय बिजाबा फरायग्राफोरखौ जेसेबां गोथीयाव लाडो, बेयो एसेबांनो रंजाहोग्रा जायो। बेबादिनो, सा-साज्जां थुनलाइनि गोनांथियाबो बाणाइ नडा। बे रोखोम थुनलाइया सुबुंनि नारथाइ (stress) खौ मोनसे सिमा सिम खमाइनानै होयो आरो बिनि लोरवां स्पिरिट (spirit) खौ गाहाम खालामो।

मोजां बिजाबफोरा सुबुंनो गियान आरो रंजानाइ होयो। बिजान, फालांगि, आरिमु आरो आयेननि बिजाबफोरा सुबुंनि गियानखौ जौगा होयो। बेफोरखौ फराइनानै सुबुंडा गावनि इसिं गोसोनि बोलोखौ बांहोयो। थार बाध्याया बेनो दि बिजाबफोरा जौखौ गाहाम लामा दिन्थिगिरि। बेयो जौनो गोदान गोदान बिथि आरो गुमुरफोरनि गियानथ' होयो, लोगोसे साननो आरो बेरखां होनोबो बाइद' (compe!) खालामनानै होयो। बिजाबफोरा सुबुंनि दुथां आखुखौ फोजोबनानै गोख्रोंथि होफैयो। गान्धीजीआ 'गीता'खौ गावनि बिमा बिमुं होदों मानोना मोनक्रामबो गोद्वाव थासारियाव बिनो आगोर होदोंमोन। बिजाबफोरा बेबादिनो आगोर होग्रा, जाय साजाबो होया आरो रागाबो जोडा आरो बेनि बदलै मुंबो लुबैया नाथाइ एखे समावनो गावनि थैनो रेढे खान्थि (essence of immortality) हेनायावबो फेलें खालामा।

बिजाबफोरा सुबुंनो थार सुखु आरो दद्र'थि (calmness) होयो। बिजाब मोजां मोनग्राफोरा बइनिखुइबो बोर सारस्तिजानाइ सुबुं। बियो जिउबाव मान्वाबो लांदां मोन्दांनाइ नडा। बिजाबफोरनि सायाव आबुडै सोनारनानै थानो हायो।

साननाइ (बिजिरनाइ)नि दावहायाव बिजाबफोराल'नो मोनसे आइजें (अस्त्र)। बिजाबफोराव थानाइ साननाइ-ह'नाइफोरा गासै समाजखौ युस्लाइहोनो हानाइ गोहो दंजायो। दिनैनि संसारा साननाइनिनो संसार। समाजाव जेब्लानो माबा मोनसे सोलायनाइ फैयो एबा जांखृथाइ जायो, बेनि गुदियाव माबा मोनसे सान्दांथि थायो। बइनिखुइ साबसिन बिजाबफोरा समाजाव गोदान

सानखांथिनि दाहर लाबोयो आरो समाजाव सुबुं जांखृथाइ लाबोनानै गावनि गोनांथार बिकावजॉ खाबु होकैयो। बिजाबफोरखौ फरायोब्ला सुबुंनि गोसो बिथिङा गुवार जायो आरो साननाइ-ह'नाइफोरखौ गोथौ जायो।

बिजाबफोर ऐबादि इटारेल ट्रेसार (eternal treasure) जाय आगु जोगोरनि रोमोनथाइफोरखौ इयुन जोलैनिसिम जोबोद गाहामै लाबोनै होकैयो। बिजाबफोराव थानाइ गियानखौ रावबो फोजोबसांनो हाया। सुंथावै, बिजाबफोरनि बेसेनखौ रुजुनो हाया।

- (a) मानो बिजाबफोरनि बेसेनखौ रुजुनो हाया?
- (b) वे लिरथिंजों लिरगिरिनि बुंथिनाया मा ओंथि होदों जे 'रंजानाइनि ओंथिया गोथौ' होन्नानै?
- (c) मानो बिजाबफोरा जोनि थार लामा दिन्धिगिरि?
- (d) गान्धीजीआ 'गीता'खौ बिमा बिमुं मानो होदों?
- (e) बिजाबफोरा समाजाव गोदान साननाइखौ माबोरै फोसाबो?

3. गाहायाव होनाय खोन्दोनिक्राय थाम बाहागोनि से बाहागोजॉ मोनसे सुंदोब (Précis) लिर। सुंदोबखौ नोनि रावजॉ लिर। बिमुं होनो नाडा :

60

गोब्राब खामानि मावनाइयानो संसाराव जाफुंसारनाइनि बइनिखुइ गोनांथार लामा। जोनि लुबैनाइखौ (थांखिखौ) गोब्राब मावसोमनानै जाफुंसारहोनो हायो। संसारा हाबानि थिलि, कर्म (karma) खालामनायानो जों साफ़ामबोनि धोरोम। जायखिजाया खामानियाव जों जाफुंसारनाइ मोननो हायो जेब्ला जों गोब्राब खामानि मावयो।

गोब्राब खामानि मावसोमनायानो जिउनि दावगाथाइ लाबोयो। जदि जों खामानि फार्से लेहेम खालामो जिउनि खारथायावो थाद'गोन। अलसियाआ जॉखौ ऐबादि फार्से लाङो दि बेनि आथुमनिक्राइ खारण' नांगौवा जोबोर गोब्राब, जेराव मावधि सुबुडा गासै रोखोमनि हेथाफोरखौ जुजिनानै सिंगां फार्से दावगालांनानै बां-रोखोमारि जाफुंसारनाइनि मुंखौ लानो हायो। गोब्राब खामानि मावग्रा सुबुडा गावनि खाफालाव सोनारा बेखानि बियो गोसो होनानै दावगालांबाय थायो। गोब्राब खामानि मावनाइनि बदलै जाफुंसारनाइ मोनाब्लाबो सासे मावथि सुबुडा निराशा जाया। बियो गावनि फेलै जानाइनि जाहोनफोरखौ मोन्दानो नाजायो, बियो गावनि गोरेन्थिफोरखौ फोसाबनो खामानि मावयो जाहाते बियो जाफुंसार जानो हायो।

वे भुमाव जों आगान-आगान फ्रामबो जुजिनानै गावनि लामाखौ दिहुननांगौ। जायखिजाया जों जेसेबां सकिंगोनां आरो समपतिगोनां जाया मानो जदि जों मावथि जायालासे थायोब्ला, अब्ला खालि गोसो होनायनि गेजेरजॉल' थांखि फार्से सौहेनो हाया। संसाराव जेसेबां महापुरुष जादों बिसोरनि गुदियाव दं खामानि मावनाइनि गोहो आरो बोलोआनो गुबै।

जोनि समाजाव गोबां बेबादि खाफालाव सोनारग्रा आरो नियतिबादी सुबुं नुनो मोनो। बिसोर बादि सुबुंफोरा समाजखौ जौगा होनायाव हेथा होयो। दिनेसिम रावबो खाफालाव सोनारग्राफोरा मुलुक-संसाराव गिदिर खामानि मावनो हायाखै। गासै गिदिर इनभेन्टसनस, दिहुनथाइ आरो सोरजिथाइफोरा गोब्राब मावसोमनाइनि गेजेरजॉसो जाथाव जाबोदोमोन। जोनि सम्पद आरो रोगीथिकोरा खालि सोदाङ्गोल' जे जाय जोनि लामा हान्थिनाइयाव हेफाजाब होयो नाथाइ खालि गोब्राब खामानि मावसोमनाइनि गेजेरजॉल' जों जोनि थांखिसिम सौहेनो हायो।

खामानि मावनाइजॉ मुंदांखा आरो जौगाखांनाइ—मोननैबो मोननो हायो। जेब्ला जों गावनि मावनां खामानिनि बिबानखौ मावफुडो अब्ला जों गोसोखौ रोखोमसे गोमोथाव गोजोनालाइनाइ मोननो हायो। गोसो सिडावनि गासै पापफोरा सुसां जायो आरो गोजोन-सान्ति मोन्दाडो। खामानि मावथि मावसिनि थाखाय जेबो बेबादि पुजा-पाताल खालामनांगौ गोनांथि गैया।

ਬਿਨਿ ਮਾਵਥਾਂਖਿਆ ਮਾਵਨਾਂ ਹਾਬਾਖੀ ਮਾਵਫੁੰਨਾਇਲ'। ਜੇਲਾ ਆਬਾਦਾਰਿਆ ਸਾਨਸੇਨਿ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਖਾਂਨਾਇਨਿ ਤਨਾਵ ਬੇਲਾਸਿ ਸਮਾਵ ਗਾਵਨਿ ਨਅਾਵ ਖੁਸਿ ਗੋਸੋਜੋ ਦੌਸੇ ਖੁਗਾ ਮੇਥਾਇ ਰੋਜਾਬੋ ਅਵਲਾ ਬਿਨਿ ਗਾਰਾਨਿ ਦੇਖੋਧਾ ਸੋਗੋਨਿ ਦੇਖੋਜੋ ਆਕੁੰ ਜਾਯੋ।

ਸਾਵਸ਼ਿਆਰਿ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਨਾਧਾ ਗੋਜੋਨਨਾਇ ਆਰੋ ਗੋਗੇ ਦੇਹਾ ਹੋਯੋ। ਦਿਨੈ ਸੁਕੁੰ ਹਾਰਿਆ ਸਾਵਸ਼ਿਆਰਿ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਨਾਇਨਿ ਆਂਖਾਲਾਵ ਗੋਬਾਂ ਬੇਮਾਰਿ ਮਾਨਸਿ ਨੁਨੋ ਮੋਨਸੈ। ਸਾਵਸ਼ਿਆਰਿ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਨਾਧਾ ਸਾਫ਼ੋਮ ਸੁਕੁੰਨਿ ਥਾਖਾਇ ਗੋਨਾਂਧਾਰ। ਬੁਡਾਲਾਬੋ ਜਾਯੋ ਦਿ ਸਾਵਸ਼ਿਆਰਿ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਗਾਫੋਰਾ ਆਥੁ ਗੋਲਾਵ ਜਾਯੋ। ਬੇਬਾਦਿਨੋ ਬੁਨਾਵ ਜਾਯੋ ਦਿ ਮੋਨਸੇ ਮੋਜਾਂ ਗੋਸੋਖੀ ਮੋਜਾਂ ਸਾਵਸ਼ਿਆਵਸੋ ਮੋਨਨੋ ਹਾਯੋ। ਬਿਧੋ ਗੋਥੈਨਿਫ਼ਕਾਇ ਗੋਥੈਸਿਨ ਖਾਰਿਥਿ (ਤਤਥ) ਖੀਬੋ ਗੋਲੈਂਧੈ ਆਜਾਵਨਾ ਲਾਨੋ ਹਾਯੋ। ਗੋਭਾਬ ਥਾਸਾਰਿਆਵਬੋ ਬਿਧੋ ਗਾਭਾਵਾ ਬਕੇਖਾਨਿ ਸਾਹਸਜੋ ਕੇਖੀ ਜੁਜਿਯੋ। ਬਿਧੋ ਗਾਸੈ ਜੈਨਾ ਸੁਸਾਂਨਾਇਨਿ ਲਾਮਾ ਨਾਗਿਰਨਾਨੇ ਲਾਯੋ। ਮਾਨਸਿਕ ਖਾਮਾਨਿਨਿ ਗੋਨਾਂਥਿਖੀ ਬੁਜਿਨਾਨੈਨੇ ਜੋਨਿ ਤ੍ਰਥਿਕਫੋਰਾ ਧੇਨਯਾਵ ਥਾਧੋਮੋਨ ਆਰੋ ਸੁਕੁੰਹਾਰਿਨਿ ਮੋਜਾਂਖੀ ਰਿਫਿਖਾਂਹੋਯੋ।

ਗੋਭਾਬ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਸੋਨਾਇਨਿ ਗੁਬੁਨ ਮੋਨਸੇ ਥਿ ਔਥਿਕੋ ਢਡ; ਕੇ ਔਥਿਕਾਵ ਗੋਭਾਬ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਸੋਮਨਾਇਹਾ ਦਿਹੁਨਥਾਇਲੁ ਆਰੋ ਦਿਹੁਨਥਾਇੈਥੈ ਬੁਨੋ ਹਾਯੋ। ਹਾਲੁਕਾਵਾ ਪਾਰਿਸ਼ਮਜੋ ਆਬਾਦ ਦੈਖਾਡੋ, ਕੇਥੋ ਦਿਹੁਨਥਾਇਲੁਵਾਵ ਗੋਲੈਗੋਨ। ਖੇਲਾ ਗੇਲੇਨਾਧ ਆਰੋ ਬਧਾਮ ਖਾਲਾਮਨਾਧਾਵ ਜਾਧ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਨਾਧ ਜਾਯੋ ਕੇਖੀ ਦਿਹੁਨਥਾਇੈ ਬੁਨਾਇ ਜਾਗੋਨ। ਨਾਥਾਇ ਬੇਬਾਦਿ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਨਾਧਾਵਬੋ ਕੇਨਿ ਗੋਨਾਂਥਿ ਥਾਯੋ। ਗਾਨਧੀਜੀਆ ਬੁਨਾਇ ਮੋਨ ਦਿ ਜਦਿ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਫੁੰਨਾਧ ਜਾਯੋ ਅਵਲਾ ਮਾਨੋ ਦਿਹੁਨਥਾਇਲੁ ਹਾਬਾ ਮਾਵਨਾਇ ਜਾਯਾ। ਗਾਨਧੀਜੀਆ ਗਾਸੈ ਰੋਖੋਮੋਨ ਹਾਬਾ ਮਾਵਨਾਇਧਾਵ ਗੋਜੋਨਗਲਾਇਨਾਇਨਿ ਮੋਨਾਂਥਿਖੀ ਲਾਦੋਮੋਨ।

ਜਾਧ ਹਾਦੋਰਨਿ ਸੁਕੁੰਫੋਰਾ ਮਾਵਥਿ ਜਾਯੋ ਕੇ ਹਾਦੋਰਾ ਜੈਗਾਖਾਡੋ। ਜਾਪਾਨ ਆਰੋ ਜਾਮਾਨ ਹਾਦੋਰਾ ਗਿਲੁ-ਬਾਲੁ ਸ੍ਰੀਥਾਵ ਸੁਲੁਕ ਦਾਵਹਨਿ ਤਨਾਵ ਗੋਭਾਬ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਨਾਇਨਿ ਗੇਜੇਰਜੋ ਗਾਵਸੋਰਨਿ ਆਂਗੋ ਹਾਦੋਰਖੀ ਦਾਫਾਮਫਿਨਦੋਮੋਨ।

ਜੋਬਥਾਰਨਾਧਾਵ, ਬੇਬਾਦਿਨੋ ਬੁਨੋ ਹਾਯੋ ਦਿ ਗੋਭਾਬ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਨਾਧਾਨੋ ਜਿਤਨਿ ਸੁਕੁੰ ਆਰੋ ਸੋਰਜਿਨਿਕੋ ਗੁਦਿ ਹੋਨਨਾਨੈ।

(499 ਸੋਦੋਬ)

4. ਗਾਹਾਧਨਿ ਖੋਨਦੋਖੀ ਇੰਝਿਯਾਵ ਰਾਵ ਦਾਨਸਲਾਵ :

20

ਮੁੰਦਾਂਖਾ ਤਦਾਂਖਿ ਦਾਵਹਾਕ ਰਾਜਿੰਥ ਪੁਲਸ 'ਤਮਦਾਸ ਟੇਣਡਨਅਾ ਏਲਾਹਾਬਾਦ ਮਿਤਨਿਚਿਪਾਲਿਟਿ ਬੰਡਨਿ ਮਾਸਿਗਿਰਿਨਿ ਬਿਵਾਨਖੀ 1919 ਵੱਡਾ ਮਾਧਥਾਧਾਵ ਆਜਾਵਦੋਮੋਨ। ਕੇਥੋ ਬਿਨਿ ਥਾਖਾਇ ਗੋਭਾਬ ਸਸਮਾਨ ਮਾਨੋਨਾ ਕੇ ਮਿਤਨਿਚਿਪਾਲਿਟਿ ਬੰਡਨਿ ਮਾਸਿਗਿਰਿਧਾਥ' ਨਾਂਗੈਮੋਨਾਨੋ ਨਾਥਾਇ ਇੰਝਕੋਰਨਿ ਸੁਖੁਵਾ-ਬੁਖੁਵਾ ਖਾਲਾਮਨਾਇ ਆਰੋ ਕਈ' ਹੋਨਾਇਮੋਨ ਦਿ ਸਾਧਾਰਨ ਭਾਰਤੀਧਨਿ ਥਾਖਾਇ ਬਿਸੋਰਨਿ ਗੇਜੇਰਾਵ ਖਾਮਾਨਿ ਮਾਵਨੋ ਹਾਨਾਧਾ ਗੋਭਾਬ ਥਾਰਮੋਨ। ਬਿਵਾਨ ਆਜਾਵਖਾਂਨਾਧਨਿ ਤਨਾਵਨੋ ਟੇਣਨਜੀਆ ਨੁਦੋਮੋਨ ਦਿ ਮਿਲਿਟਾਰਿ ਕੇਨਟਨਮੇਨਟਨਿ ਫਾਇਖਿਕਫੋਰਾ ਦੈਖੀ ਬਾਹਾਵਨਾਇਮੋਨ ਨਾਥਾਇ ਖਾਜੋਨਾਹੋਧਾਮੋਨ। ਬਿਧੋ ਫਾਇਖਿਕਫੋਰਨਿ ਅਫਿਸਾਰਨਿਸਿਸਮ ਨਟਿਸ ਹਰਾਸੈ ਦਿ ਜਦਿ ਇੰਝਕੋਰਾ ਦਾਨਸੇਨਿ ਗੇਜੇਰਾਵ ਖਾਜੋਨਾ ਹੋਧਾਬਲਾ ਵੈ-ਹਰਨਾਇਖੀ ਬਨਵ' ਖਾਲਾਮਨਾਇ ਜਾਗੋਨ।

ਕੇ ਨਟਿਸਾਨੋ ਕੇਨਟਨਮੇਨਟ, ਗਾਸੈ ਸਹਰ ਆਰੋ ਮਿਤਨਿਚਿਪਾਲਿਟਿਧਾਵ ਦਾਬਰਾਵ-ਦਾਬਸਿ ਖਾਲਾਮਦੋਮੋਨ। ਓਨਸੋਲਨਿ ਖੈਂਗ ਬਿਲਾਇਧਾਵ ਟੇਣਡਨਜੀਨਿ ਅਡਾਰਖੀ ਮੋਜਾਡੈਨੋ ਸੇਬਖਾਂਨਾਨੈ ਫੋਸਾਵਨਾਇ ਜਾਦੋਮੋਨ। ਨਟਿਸਨਿ ਜੋਬਥਾ ਸਾਨਖਾਲਿ ਵੈ-ਹਰਨਾਇਖੀ ਬਨਵ' ਖਾਲਾਮਨੋਸੈ ਸਸਮਾਵ ਫਾਇਖਿ ਹਾਨਜਾਨਿ ਅਫਿਸਾਰਾ ਮਿਤਨਿਚਿਪਾਲਿਟਿ ਬੰਡਨਿ ਅਫਿਸਾਵ ਸੌਹੈਯੋ ਆਰੋ ਬਿਸੋਰਨਿ ਗੇਜੇਰਾਵ ਦੇਰਸਿਨ ਅਫਿਸਾਰਾ ਟੇਣਡਨਜੀਖੀ ਬੁਵਾਧ ਦਿ ਨੋਥਾਡਾ ਕੇਨਟਨਮੇਨਟਨਿ ਵੈ-ਹਰਨਾਇਖੀ ਬਨਵ' ਖਾਲਾਮਨੋ ਹਾਧਾ। ਟੇਣਡਨਜੀ ਬਿਥਾਡਾ ਵਾਂਡ੍ਰੈ ਬੁਵਾਧ ਦਿ ਜਦਿ ਦਿਨੈ ਖਾਜੋਨਾ ਜਮਾ ਹੋਨਾਇ ਜਾਧਾਬਲਾ, ਅਵਲਾ ਵੈ-ਹਰਨਾਇਨਿ ਕਾਨੇਕਟਸਨਖੀ ਗਾਬੋਨ ਦਾਨਸ'ਨਾਨੈ ਹੋਨਾਇ ਜਾਗੋਨ।

ਅਖਾਨਾਧੈ ਕੇਨਟਨਮੇਨਟਨਿ ਮਿਲਿਟਾਰਿ ਅਫਿਸਾਰਾ ਖਾਜੋਨਾਖੀ ਜਮਾ ਖਾਲਾਮਦੋਮੋਨ।

5. गाहायाव होनाय खोन्दोरखौ बर'याव राव सोलाय :

20

In ancient times in most civilized countries, for example in Egypt, Iraq, India, China and in the Roman Empire, many great irrigation works were constructed. In very hot countries, water is even carried in underground channels to prevent it from being evaporated by the sun's heat. In modern times, great dams have been built across rivers and these are used for more than one purpose, hence they are called multipurpose undertakings. Firstly, such dams help to prevent floods, by controlling the amount of water which rushes down a river in the rainy season. This also prevents an enormous amount of damage and loss to farmers. Secondly, by storing up great quantities of water in the artificial lakes behind the dams, irrigation can be provided for many acres of land in the dry season, so that crops can be grown where none would have grown before. Thirdly, the people in the towns and cities in the neighbourhood can be certain of getting a sufficient supply of water for drinking and other purposes, even in the driest weather. Fourthly, the water stored up behind the dams is made to generate electric power by letting it run through turbines.

6. गाहायाव सौलुफोरनि फिन हो :

$10 \times 4 = 40$

(a) गाहायाव होनाय बाश्चाफोरखौ मोनसे सोदोबजौ फोरमाय :

$2 \times 5 = 10$

- (i) साबायाव हिनजाव गेदान गानग्रा दखनानि मुं—
- (ii) गं गैयै मोसौ—
- (iii) अखा हादैनि दै—
- (iv) औवाजौ हेबनाइ माइ दोनग्रा—
- (v) थास' बिसंजौ ना-गोरानखौ देनानै औवा हासुडाव जानो दोननाइ—

(b) गाहायाव होनाय बाश्चा फान्दायफोरखौ ओंथि होनानै बाश्चा दा :

$2 \times 5 = 10$

- (i) आसि थाइसे
- (ii) सालाइ विजौनि बाश्चा
- (iii) गोसो गुदुं
- (iv) बिबु गोलाउ
- (v) भेणन वेरसां

(c) गाहायनि थाइजा दाजाबदाखौ बाहायनानै मोननै-मोननै बाश्चा दा :

$2 \times 5 = 10$

- (i) -ख्ले
- (ii) -दाव
- (iii) -स्लिं
- (iv) -खार
- (v) -देर

(d) गाहायाव होनाव बाश्चा भावखौ गुवारै बेखेव :

$5 \times 2 = 10$

- (i) गराइ नुब्ला सिं बायो।
- (ii) अन्द्राखारियाव आगान थाया।

★ ★ ★